Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 12 juni 2023
Registratiekenmerk : 202271030
Gemeentebladnr. : 2023/32
Afdeling opsteller : Maatschappelijke ontwikkeling
Naam opsteller : Ellen Houben
Bereikbaar onder : +31455278536, ellen.houben@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Merle Leusden, van
Raadsvergadering d.d. : 11 juli 2023
Uiterlijke datum : Uiterste datum 11 juli 2023
Motivatie datum: laatste vergaderdatum voor de zomer 2023

Aan de raad,

1. **Onderwerp**

Raadsvoorstel & besluit inzake uitkomsten onderzoek verruimen inkomensgrenzen

2. **Uitgangssituatie**

a. Aanleiding

Naar aanleiding van de uitkomst van de minimaeffectrapportage (MER 2021) en begrotingsbehandeling 2023 op 1 november 2022, is door de portefeuillehouder toegezegd (nr. 81 en 73) uit te zoeken wat de kosten zijn als de gemeente de inkomensgrens verhoogt voor de minimaregelingen én de energietoeslag 2023.
Daarnaast is ook toegezegd (nr. 67) uit te zoeken of gemeente Brunssum de Dierenvoedselbank vanuit het armoedebeleid kan ondersteunen met een subsidie voor vervoer en opslagruimte.
Aanvullend is op 9 mei jl. een motie aangenomen van Lijst Borger en de SP inzake 'gratis OV', een optie voor uitbreiding van de minimaregelingen én het ophogen van de inkomensgrens die gebruikelijk is. De motie wordt via dit voorstel afgehandeld.
Om inzicht te krijgen in bovenstaande kwesties is onderzoek gedaan naar de kosten en de consequenties voor de uitvoering bij verhoging van de inkomensgrenzen en het aanbieden van aanvullende regelingen.
Uw raad is op 13 december 2022 geïnformeerd dat de uitkomst van deze onderzoeken zou volgen in de eerste helft van 2023. Daarbij is toegezegd eenmalig de inkomensgrens voor het winterkinderkledingpakket 2022-2023 te verhogen naar 130%, in afwachting van de uitkomsten van de toezeggingen. Dat is met het winterkledingpakket 2022-2023 uitgevoerd.
De behandeling in het college heeft plaatsgevonden op 12 juni jl. Met dit behandelvoorstel leggen we de voorgestelde maatregelen ter besluitvorming aan de raad voor.

b. Huidige situatie/probleemstelling

De huidige inkomensgrens van het armoedebeleid is gesteld op 120% van het geldende bijstandsniveau. Dat is algemeen gangbaar, bij de omliggende gemeenten en ook bij de armoedemaatregelen van het Rijk.
Omdat het armoede- en minimabeleid wordt uitgevoerd door verschillende ketenpartners is de vraag bij hen neergelegd wat de consequenties en effecten zijn van verhoging van de inkomensgrenzen.
Vervolgens is bureau KWIZ bevraagd op het onderdeel: uitbreiding inkomensgrenzen naar 130%, in relatie tot de Minima Effect Rapportage (MER 2021). KWIZ had hierin een schatting van de meerkosten afgegeven die sterk afwijkt van de resultaten uit het verrichte onderzoek door ISD BOL.
In de raadsvergadering van 9 mei 2023 is toegezegd (nr. 24) de uitkomsten van het onderzoek naar de kosten van 'gratis OV', op basis van de motie van Lijst Borger en de SP, mee te nemen in dit voorstel.

Het onderzoek van ISD BOL had betrekking op álle inkomensgrenzen binnen het minimabeleid voor armoede en schuldhulpverlening. De minimaregelingen zijn daar een onderdeel van. Belangrijk is te vermelden dat minima ook via andere regelingen worden ondersteund, zoals via het jeugd- en educatiebeleid, WMO, sport en gezondheidsbevordering en energiebesparende maatregelen. Dit maakte géén onderdeel uit van het onderzoek.

Het onderzoek richtte zich op de effecten van:

1. **Uitbreiding van inkomensgrenzen naar 130% bij de minimaregelingen en Bijzondere Bijstand**
2. **Uitbreiding van de inkomensgrenzen naar 130% voor de energietoeslag 2023: op basis van de gegevens uit 2022, inclusief de steekproeven**
3. **Uitbreiding van de inkomensgrenzen bij de kind regelingen via St. Leergeld (van 120% naar 130%)**
4. **Analyse van het verschil tussen de uitkomsten van de Minima Effect Rapportage 2021 en de berekende kosten, bij verhoging van de inkomensgrens naar 130%**
5. **Gebruik van Bijzondere Bijstand als optie om energiekosten te vergoeden**
6. **Uitbreiding van de minimaregelingen en het verhogen van de inkomensgrens via het aanbieden van gratis OV**

Ad 1. Uitbreiding van inkomensgrenzen naar 130% bij de minimaregelingen en Bijzondere Bijstand
ISD BOL is voor gemeente Brunssum de uitvoerder van Bijzondere Bijstand en de minima(participatie)regelingen voor volwassenen.
De kosten van ISD BOL bestaan uit de uitgaven van de regelingen én de kosten voor de uitvoering.
ISD BOL heeft berekend wat dit betekent bij het verhogen van de inkomensgrenzen naar 130% voor Bijzondere Bijstand, de minimaregelingen. Om de totale kosten bij 130% inzichtelijk te maken is de energietoeslag hierin meegenomen.
De uitgaven bij de huidige inkomensgrens waren in 2022: € 1.217.381,00 en € 3.057.714,00 voor energietoeslag, dus ca. € 4,2 miljoen totaal.
De totale geraamde kosten, voor Bijzondere Bijstand, de minimaregelingen én de energietoeslag bij 130% komen uit op: € 7.036.779,00
Daarbij zijn de uitgangspunten:
- het aantal huishoudens met een inkomensniveau tot 130% in Brunssum is: 2500 (cijfers CBS 2021)
- een aantal regelingen gaan in de berekening van 100% naar 130%: bijv. individuele inkomenstoeslag
- een aantal regelingen gaan van 110% naar 130%: dit betreft bijzondere bijstand algemeen en vergoeding voor bewindvoeringskosten
- sommige regelingen gaan van 120% naar 130%: dit betreft participatieregelingen volwassenen, het VGZ tientje, internet kinderen
-de kosten voor uitbreiding van de inkomensgrens voor kindregelingen via St. Leergeld en het Jeugdfonds Sport en-Cultuur zijn hierin niet meegenomen omdat ISD BOL deze regelingen niet uitvoert.
-De TCG regeling (chronisch zieken) is niet meegenomen omdat deze wordt bekostigd uit WMO budget
- in het totaalbedrag zitten ook de uitvoeringskosten van ISD BOL
- er is uitgegaan van *maximaal* bereik van de huishoudens, behalve bij Bijzondere Bijstand. Voor Bijzondere Bijstand komen mogelijk ook andere inkomensgrenzen in aanmerking. Daarom is gerekend met het huidige aantal gebruikers van Bijzondere Bijstand.

Ad 2. De kosten en uitvoering bij uitbreiding van de inkomensgrenzen voor de energietoeslag 2023: op basis van 2022, cf. toezegging 73
De uitgaven bij de huidige inkomensgrens 120% in 2022 (regeling loopt nog tot 1 juli): € € 3.057.714,00
De totale kosten bij uitbreiding van de inkomensgrens voor de energietoeslag 2023 naar 130% zijn: € 3.861.950,00.
Daarbij zijn de uitgangspunten:

- er is gerekend met € 1.300 per huishouden
-iedereen die 'bekend' is bij ISD BOL vanuit de uitkering of toekenning minimaregelingen tot 120% wordt ambtshalve uitbetaald
-op basis van de ervaring in 2022 en de uitkomst van de steekproeven wordt ervoor gekozen in 2023 alle voorwaarden op voorhand te controleren. Het gevolg is dat 'zelf- aanvragers' alle informatie vooraf moeten aanleveren en uitbetaling langer duurt, vanwege de controle.
-Er is uitgegaan van maximaal bereik, ca.2.000 huishoudens bij 120% en ca.2.500 bij 130%
-In 2022 was er een tekort van ca. € 401.000 op het budget dat het Rijk beschikbaar stelde ten opzichte van de toekenningen.
Onlangs werd bekend dat het Rijk de voorwaarden voor de energietoeslag 2023 later dan gepland (juni 2023) aan de gemeenten doet toekomen. De geldende voorwaarden zijn op dit moment nog niet bekend.

Ad 3. De kosten en uitvoering bij uitbreiding van de inkomensgrenzen bij de kindregelingen van 120% naar 130%
Een verhoging van de inkomensgrens leidt tot een geschatte bijdrage van € 79.580,00 ten opzichte van €67.733,35 (huidige gevraagde bijdrage 2023) voor St. Leergeld.
Daarbij zijn de uitgangspunten:
-de kosten zijn geschat op basis van het aantal gebruikers 2022 van St. Leergeld, dit wijzigt elk jaar.
-de extra kosten voor de directe aanmeldingen bij Jeugdfonds Sport- en Cultuur zijn nog niet meegenomen, (huidige gevraagde bijdrage 2023 o.b.v. 120% is € 93.500,00).
-bij 100% gebruik is het aantal kinderen in deze inkomenscategorie (130%) ca. 700 (tot 120% zijn er ca. 500 kinderen, CBS 2021)
De reactie van St. Leergeld over de effecten bij een verhoging naar 130%:
De voorzitter van Stichting Leergeld geeft aan dat de benodigde capaciteit voor uitbreiding van de doelgroep niet voorhanden is en dat ook de doorlooptijden mogelijk gaan oplopen bij een andere inkomensgrens. Anders gezegd: met de huidige aanvragen en capaciteit is het organisatievermogen nauwelijks houdbaar. Bij uitbreiding van de doelgroep verslechtert dit.
St. Leergeld vraagt tevens aandacht voor de behoefte aan uniformiteit van de regelingen bij de Parkstadgemeenten, niet alleen met het oog op complexiteit van de eigen werkprocessen, maar ook als boodschap aan burgers, omdat zij de kindregelingen voor alle Parkstadgemeenten uitvoeren.

Ad 4. Toelichting van bureau KWIZ betreffende de Minima Effect Rapportage 2021 en de kosten voor verhoging van de inkomensgrens 130%
In de minimaeffectrapportage (MER) van 2021 is aan bureau KWIZ gevraagd te onderzoeken wat de extra kosten zijn bij uitbreiding van de inkomensgrens naar 130% bij de participatie/minimaregelingen.
In het rapport wordt een bedrag van € 34.400 genoemd als indicatie voor toename van de kosten bij het verhogen van de inkomensgrens naar 130%.
Uitgangspunten waren daarbij:
-KWIZ heeft een berekening gemaakt op de *participatie/minimaregelingen,* niet op Bijzondere Bijstand of incidentele regelingen, zoals de energietoeslag
-KWIZ is bij de berekening uitgegaan van het *bereik* in 2021 (Coronajaar), níet het maximale aantal huishoudens dat een beroep kan en mag doen op de regeling.
-KWIZ heeft een query gemaakt op huishoudens zonder vermogen; dat is niet bij alle regelingen van toepassing
-KWIZ heeft een doorrekening gemaakt naar 2022 van aantallen minimahuishoudens op basis van de CBS cijfers 2021, deze zijn niet bevestigd door CBS
- KWIZ heeft geen rekening gehouden met uitvoeringskosten

Ad 5. Verhogen inkomensgrens voor energietoeslag via Bijzondere Bijstand (BB)
Onderzocht is wat de consequenties zijn bij het tijdelijk verhogen van de inkomensgrens voor energietoeslag 2023 via Bijzondere Bijstand.
De inkomensgrens in het kader van Bijzondere Bijstand wordt als voorbeeld omhoog getrokken naar 150% van de toepasselijke bijstandsnorm. Bovendien wordt, als het inkomen hoger is dan 150% van de toepasselijke

bijstandsnorm, 25% van het meer-inkomen aangemerkt als draagkracht. Dus ook huishoudens met een inkomen hoger dan 150% kunnen in aanmerking komen voor BB, voor kosten energie.
Met andere woorden: elke burger die te maken heeft gekregen met gestegen energieprijzen in relatie tot zijn draagkracht, kan in aanmerking komen, waardoor een beperking tot een inkomensgrens van 150% niet aan de orde is.
Met deze regeling wordt in feite de inkomensgrens voor het recht op bijzondere bijstand voor huishoudens, die te maken hebben met aantoonbaar hogere uitgaven voor gas en elektriciteit en daardoor in financiële problemen zijn gekomen of komen, via deze weg omhoog getrokken.
Ook betekent dit dat er in feite geen doelgroep te duiden is. Áls er maar sprake is van gestegen energietarieven.
Los daarvan moeten alle aanmeldingen individueel beoordeeld worden wat effect heeft op de uitvoeringskosten.

Ad 6. Uitbreiding van de minimaregelingen via het aanbieden van gratis OV (motie Lijst Borger en SP)
Op 9 mei 2023 is toegezegd (nr. 24) te onderzoeken wat de mogelijkheden en kosten zijn betreffende het aanbieden van gratis OV aan minima. De portefeuillehouder heeft toegezegd dit onderzoek mee te nemen in voorliggend voorstel.
In 2022 is in Brunssum al een aanbod gedaan door Arriva en is ook een offerte neergelegd voor gratis OV in het kader van het minimabeleid. Destijds werd besloten dit niet aan te bieden.
Op basis van de actuele gegevens van Arriva kunnen we concluderen dat de prijs per deelnemer verhoogd is: van € 75,00 naar € 81,20 en voor de pas: van € 7,50 naar 12,50. De overige uitgangspunten zijn hetzelfde gebleven.
Kostentechnisch komen we dan uit op:
Vervoerspas voor heel Limburg, in daluren, voor alle minima, exclusief uitvoeringskosten en pas:
Bij de reguliere inkomensgrens (120%) (2600 volwassenen):kosten: € 211.120,00
Alleen ouderen tot 120% (900): € 73.080,00
Alleen kinderen 12 t/m 17 jaar 120% (600): € 24.360,00
De doelgroep minima 130% bevat ca. 2400 huishoudens van gemiddeld 1,6 persoon per huishouden. De kosten voor heel Limburg zouden dan grofweg uitkomen op ca.€ 311.808,00, excl. pas, en uitvoeringskosten
De doelgroep minima tot 150% bevat ca. 3400 huishoudens met gemiddeld 1,6 personen per huishouden. De kosten zouden dan uitkomen op ca.€ 441.728,00 excl. pas en uitvoeringskosten
Vervoerspas alleen Zuid-Limburg, in daluren, voor alle minima, exclusief uitvoeringskosten en pas:
Bij 120% inkomensgrens (2600 volwassenen): €183.560,00
Alleen ouderen tot 120% (900): € 63.0540,00
Alleen kinderen 12 t/m 17 jaar 120% (600): € 21.180,00
Vergoeding eigen bijdrage WMO inzake mobiliteit
In 2022 is ook gekeken naar het vergoeden van de eigen bijdrage inzake WMO vervoer voor inwoners van 67+ die niet gebruik kunnen maken van regulier OV. Om benadeling; de verplichte eigen bijdrage voor de voorziening WMO, te compenseren.
Toen betrof het een kosten post van ca. € 600.000.
Het totaal aantal deelnemers aan WMO mobiliteit was in 2022: 1072.
Uitvoering van gratis OV regeling zal een extra investering op uitvoeringskosten betekenen.

Eerder gaf Arriva aan in principe geen aanbod te doen voor de 'spitsuren', omdat ze naar eigen zeggen de 'lucht' in daluren in bussen en treinen willen opvullen via het gratis OV-aanbod van gemeenten. Er is eerder geen aanbod gedaan voor gratis OV in Brunssum of alleen voor Parkstad.
Naar aanleiding van vragen uit andere gemeenten heeft Arriva alsnog een aanbod gedaan voor OV in de spits. Voor reizen in Parkstad komt dit neer op € 1.200 per persoon/per gebruiker. Waarbij de gemeente 5% korting krijgt maar wel zelf alles moet inregelen. Voor reizen buiten Parkstad is de prijs: € 2.400 (Zuid-Limburg) en € 3.600 (heel Limburg)
Verder is het van belang op te merken dat Arriva voor de daluren de gehele doelgroep in rekening brengt, ongeacht het aantal gebruikers. In de spits geldt niet de afkoop van de hele doelgroep, omdat dit qua capaciteit niet haalbaar is.
Gebleken is dat veel inwoners al gebruik maken van (gratis)OV-voorzieningen via gemeente en/of Rijk:

- via vergoeding van werkgevers (woon-werk) of vrijwilligerswerk, via een studenten OV kaart, via een vervoersvoorziening (leerlingenvervoer OV+ begeleiding of aangepast vervoer) WMO voor ouderen (Omnibuzz), korting op OV (ouderen), gratis OV voor re-integratiekandidaten, gratis OV voor kinderen naar taalonderwijs).
Verder is er het ANWB fietsenplan voor kinderen tot 18 jaar, de boodschappenbus/belbus voor uitjes.
Voor werkenden of schoolgaande jeugd is reizen in de daluren niet toereikend. Het gratis OV zou dan met name resteren voor vrijetijdsactiviteiten in de daluren.
Een suggestie om het OV zelf te organiseren achten wij niet haalbaar, vanwege de ontbrekende informatie over de specifieke behoefte, het tekort aan chauffeurs, de strenge vervoerseisen en positie ten opzichte van professionele aanbieders.

Uitwerking toezeggingen
67 (01-11-2022): Ondersteunen Dierenvoedselbank met vervoer en opslagruimte
In de afgelopen maanden hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met afdeling Brunssum van de Dierenvoedselbank, met de portefeuillehouder en separaat met de beleidsmedewerkers van de Parkstadgemeenten en Sittard-Geleen.
Op aangeven van de initiatiefnemer was de inzet van de gesprekken te komen tot een opslaglocatie of meerdere uitdeelpunten in Parkstad en Sittard-Geleen.

Vervolgens deden zich ontwikkelingen voor in de organisatie van de Dierenvoedselbank. Uiteindelijk heeft de afdeling Brunssum zich afgesplitst van de Dierenvoedselbank in Sittard-Geleen en wil men in Parkstad verder. De gemeenten Kerkrade, Landgraaf en Heerlen hebben echter aangegeven de Dierenvoedselbank geen onderdeel uit te laten maken van het minimabeleid, met betrekking tot een subsidie, net als Brunssum eerder besloot. Wel is aan de afdeling ROV gevraagd te inventariseren of er gemeentelijke opslaglocatie vrij is, maar hier is negatief op geantwoord. Zie verder: conclusie en advies.

73 (01-11-2022) en 81 (01-11-2022): ruimhartiger minimabeleid en verhoging inkomensgrenzen bij energietoeslag
De uitwerking van deze toezeggingen maakt onderdeel uit van bovenstaand onderzoek en de uitkomsten daarvan.

24 (09-05-2023) onderzoek naar de mogelijkheden van gratis OV voor minima
De uitkomsten van het onderzoek zijn verwerkt onder punt b6 in dit voorstel.

Conclusies en advies:
-Naar aanleiding van het onderzoek voor verruiming van minimaregelingen en de energietoeslag is ook de Bijzondere Bijstand meegenomen als optie. Evenals een regeling voor gratis OV.
Gezien de totale kosten en het risico voor de begroting is de conclusie dat een *algehele verhoging/verruiming* en/of een extra generieke vergoeding van energiekosten via Bijzondere Bijstand geen haalbare optie is.

Wel wordt voorgesteld een tweetal aanpassingen te doen in het armoedebeleid: namelijk:
1. structurele uitbreiding van de doelgroep voor het aanbod van twee kledingpakketten per jaar, nl. voor kinderen van minimahuishoudens met een inkomensgrens tot 130%, in plaats van voorheen incidenteel en alleen kinderen van gezinnen in de bijstand; dit om de armoede van meer minimagezinnen te verzachten en kinderen een leuk extra te geven

2. structurele verhoging van het budget voor acute noden via het Noodfonds Minima van €25.000 naar €50.000 zodat meer maatwerk gekeverd kan worden ingeval van stringente situaties. In 2023 wordt dit bekostigd uit het Crisis- en herstelfonds, structureel via de begroting 2024 en verder. Dit geeft extra regelruimte voor het leveren van maatwerk voor meer burgers in acute nood.

De derde maatregel is het uitbetalen van de energietoeslag 2023 ad € 1.300 aan huishoudens met een inkomen tot 120% van de geldende bijstandsnorm. Dit betreft een maatregel van het Rijk met bijbehorend budget. Na implementatie van de beleidsregels die door het Rijk worden aangeleverd, de verwachtte aanlevering in juni is uitgesteld, verwachten we in het laatste kwartaal gereed te zijn voor uitvoering. De burgers met een bijstandsuitkering worden wederom ambtshalve uitbetaald. Andere burgers vragen zelf aan via ISD BOL.

Ten aanzien van de Dierenvoedselbank is al eerder toegezegd is dat we minima in Brunssum wijzen op het bestaan van de Dierenvoedselbank zoals we ook met andere voorliggende voorzieningen doen, namelijk via eigen kanalen en die van onze ketenpartners. De gegevens van de Dierenvoedselbank zijn al opgenomen in het Help-Hulp-boekje. Verder blijven we in gesprek in het kader van Dierenwelzijn.

3. Gewenste situatie

a. Ten aanzien van armoede is in 2020 een beleidsplan vastgesteld voor de jaren 2021-2024. Daarin zijn de inkomensgrenzen en uitvoeringspartners vastgelegd. Het beleid beidt mogelijkheden minimaregelingen bij te stellen op basis van nieuwe initiatieven.
We willen bereiken dat we in Brunssum burgers, ten opzichte van buurgemeenten, niet structureel bevoordelen en/of benadelen wanneer het gaat om inkomensondersteuning en minimabeleid. Wel kan er op onderdelen lokaal verschil zijn, mede afhankelijk van politieke keuzes en ruimte in de begroting.
Een andere doelstelling is het accent op preventie. Hoe meer we voorkomen dat burgers in armoede geraken hoe minder doorwerking er ontstaat naar andere levensgebieden, zoals financiën, gezondheid, werk en

woonsituatie.
Het verzachten van armoede is een ander belangrijk uitgangspunt waar we met uitgebreide bestaande en nieuwe initiatieven aan blijven werken. De ambitie is het bereik van de minima zo groot mogelijk te maken.
Een en ander heeft ook betrekking op het coalitieakkoord en bijbehorende uitvoeringsplan, namelijk:
Actie nr. 17: *het versterken van armoedebestrijding in brede zin en tegengaan van kinderarmoede.*

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)
- Armoedebeleid Brunssum 2021-2024 (Djuma 993034)
- Evaluatie Schuldhulpverlening 2022 (Djuma 202251069)
- Minimaeffectrapportage 2021 (Djuma 202236211)
- Visie Sociaal Domein (Masterplan Verseon 847163))
- Energietoeslag 2022 en 2023(Djuma 2019760 en 202238587
- Toezeggingen 67, 73 en 81 (Djuma 202252184/20227611/202252343) en tussentijds bericht (Djuma 202252261)
- Coalitieakkoord en uitvoeringsplan 2022-2026 (Djuma 202289809)

2. **rol/ bevoegdheden college van B en W**
Het college adviseert de raad in te stemmen met het voorstel in het kader van de beleidsaanpassing en het budgetrecht.

3. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)
- Participatiewet
- Bijzondere Bijstand
- Energietoeslag 2023 (kaders volgen medio 2023)

c. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda?
ja: actie nr. 17: *het versterken van armoedebestrijding in brede zin en tegengaan van kinderarmoede.*

d. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

630003-438103	Kledingpakketten	Aantal 700 (max) bij 130%	Extra Kosten **€28.000 t.o.v. 120%**	Budget was (max. en incidenteel) € 70.000 door inzet van restant 2022	**Budget wordt: max.€ 98.000,00 m.i.v. 2024* structureel**
630003-443825	Fonds Minima	Verhoging	Extra budget 2023 **€25.000 uit Crisis- en herstelfonds**	Budget was € 25.000	**Budget wordt: € 50.000 (m.i.v. 2024 structureel)**
630003-443815	Energietoeslag	Aantal ca 2.000 bij 120%	Benodigd budget **Ca. €2.600.000 bij 120% excl. Uitvoerings-kosten**	€ 978.165,00 mln. is reeds beschikbaar uit dec 2022 (voorschot)	**Budget wordt:** Meicirculaire nog onbekend** max. en eenmalig in 2023 excl. uitvoeringskosten

*budget 2023 gaat alleen om winterpakket en is gedekt uit 630003-438103
**het totaal beschikbare budget voor de energietoeslag 2023 is nog niet bekend, de wetteksten worden pas in juni verwacht

a. Argumenten en overwegingen

1. *Het structureel ophogen van de inkomensgrens vraagt een grote investering die niet is opgenomen in de begroting. Het verlegt het accent van de uitgaven voor armoede van preventief ingrijpen naar curatief verzachten*

Hoewel armoede niet snel en makkelijk terug te dringen is, is het beleid van onze gemeente voor een belangrijk deel gericht op het voorkomen van schulden en armoede, zodat de burgers zich beter kunnen redden bij tegenvallers. Voor de laagste inkomens hebben we een uitgebreid pakket aan maatregelen als ondersteuning dat zo nodig bijgesteld wordt op basis van nieuwe initiatieven. Wanneer het budget vooral gericht is op het verzachten van armoede, is het evident dat we onvoldoende kunnen inzetten op preventie,.

2. *Het oplossen van armoede door inkomen aan te vullen in de vorm van meer minimaregelingen is niet aan te bevelen en onrechtmatig.*
   Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk. Gemeenten kunnen onder voorwaarden inkomensondersteuning bieden, maar dat is niet dé oplossing voor het verhogen van het basisinkomen van de eigen burgers. Hierover gaat het Rijk. Bijzondere Bijstand is nu al mogelijk en wordt ook toegepast, maar er zijn voorwaarden aan gesteld om in aanmerking te kunnen komen. Het verhogen van het minimumloon is een van de maatregelen die het Rijk heeft doorgevoerd. Het minimabeleid van gemeente Brunssum richt zich voor een belangrijk deel op preventie en het bevorderen van participatie.
3. *Het generiek ophogen van de inkomensgrens naar 130% creëert nieuwe uitsluitingen*
   Het is alom bekend dat sommige huishoudens slechts enkele euro's boven de huidige inkomensgrens zitten. Dat verandert niet bij het ophogen naar 130%, dan worden het alleen andere huishoudens. Ook de zgn. armoedeval verdwijnt niet helemaal. Ook bij 130% gaan sommige type huishoudens slechts een klein bedrag meer krijgen bij aanvaarding van werk en verliezen ze toeslagen bij een (nieuwe) inkomensgrens. Bureau KWIZ heeft berekend dat paren met/zonder kinderen bij 130% inkomen geconfronteerd worden met deze zgn. Armoedeval (MER 2022).
4. *Het Rijk verzacht additioneel in crisistijden armoede met extra maatregelen*
   In het afgelopen jaar en -periode heeft ook het Rijk bovenop additionele Brunssumse maatregelen (crisis- en herstelfonds, cadeaukaarten, extra bijdragen aan Voedselbank, amendement energiekosten) diverse extra maatregelen ingezet om te voorkomen dat burgers in acute nood kwamen.
   Voorbeelden zijn: de energietoeslag 2022 en 2023, het Noodfonds energiearmoede, het verlagen van de BTW voor elektriciteit op de energierekening, Coronacompensatie voor (collegegeld) studenten en voor ondernemers, het energieplafond, verhoging van diverse toeslagen, zoals huurtoeslag, tegemoetkoming op de ziektekostenverzekering en verhoging van de (inkomens)grens voor huurtoeslag, inzet van energiecoaches en het gratis faciliteren van energiebesparende maatregelen. Daarnaast is het wettelijk minimumloon verhoogd met 10% en daarmee ook de uitkeringen.
5. *Met de voorgestelde maatregelen ondersteunt gemeente Brunssum structureel kinderen uit minimahuishoudens met een inkomensgrens tot 130%*
   Kinderarmoede blijft een belangrijk aandachtspunt in het beleid. De kinderkledingpakketten zijn in de afgelopen jaren incidenteel vergoed. Eind 2022 is hierbij additioneel gekozen de inkomensgrens tot 130% op te hogen. Een van de opties om eenvoudig en met enigszins beperkte kosten iets extra's voor kinderen te doen is de minimahuishoudens te ondersteunen door voortaan de kledingpakketten *structureel* te vergoeden én voor een *grotere* doelgroep, nl. álle huishoudens met kinderen en met een inkomen tot 130% van de geldende bijstandsnorm. De kinderen kunnen de nieuwe kleding zelf 'shoppen' en krijgen leuke extra's erbij. De uitvoering is belegd bij ISD BOL.
6. *Het ophogen van het budget van het Noodfonds Minima is een doelgerichte en efficiënte maatwerkoplossing.*
   De werking van het Noodfonds Minima via CMWW is efficiënt gebleken, zowel voor de beperkte doorlooptijd als het daadwerkelijk voorkomen van 'erger'. Het Noodfonds Minima was in 2022 uitgeput.
   Met het verhogen van het budget van € 25.000 naar € 50.000 kunnen we burgers die het nodig hebben snel en eenvoudig helpen. Dit heeft de voorkeur ten opzichte van generieke, dure en intensieve maatregelen. Bijzondere Bijstand kent zware beoordelingsgronden waardoor veel burgers worden uitgesloten. Voor het Noodfonds Minima gelden geen inkomensgrenzen, maar wordt de acute nood centraal gesteld, waardoor maatwerk snel mogelijk is.
7. *Het verstrekken van gratis OV is een dure regeling waarbij de doelgroep beperkt is en de behoefte onduidelijk*
   Aangezien de bijdrage aan Arriva wordt bepaald door de grootte van de doelgroep en veel inwoners al gebruik maken van een OV vergoeding, zijn de kosten hoog in vergelijking met het effect. Daarnaast willen we met name fietsen stimuleren voor kinderen en ook ouders. In het kader van sociale ontmoetingen doen we in

Brunssum veel om dit te realiseren: bijvoorbeeld bij eenzaamheid, ontmoetingen in de wijk, positieve gezondheid, lunches en activiteiten via het welzijnswerk.
En ook hier geldt, maatwerk is altijd mogelijk geval van acute nood.

e. Opties en keuze
Een algehele verhoging van de inkomensgrens naar 130% wordt niet geadviseerd om voornoemde argumenten. Deels vanwege inkomenspolitiek die aan het Rijk is voorbehouden. Deels vanwege zware beoordelingscriteria voor bijvoorbeeld Bijzondere Bijstand. Ook omdat we niet generiek extra regelingen willen toepassen maar alleen daar waar de nood hoog is. Belangrijk is daarbij dat we de middelen en instrumenten in balans houden tussen preventie en curatie. Uitvoerbaarheid met aanvaardbare kosten speelt uiteraard ook een rol.
Met het oog op een dreigende, niet sluitende structurele begroting van de gemeente zou de optie om de kledingpakketten niet of slechts één pakket (winterkleding) te overwegen zijn. De besparing is dan voor 2024 e.v. € 98.000 of € 45.500 (alleen winterkledingpakket)
We weten uit ervaring dat niet alle huishoudens vergoedingen aanvragen. De raad heeft bij het opstellen van het beleid armoede en schuldhulpverlening echter ingestoken op maximaal bereik. Om deze reden hebben we de berekeningen en risico's gebaseerd op de volgens CBS maximale aantallen gebruikers en sluiten we risico's door hoger gebruik uit.

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Gemeentebladnr. : 2023/32
Afdeling : Maatschappelijke ontwikkeling
Registratiekenmerk : 202271030

De raad van de gemeente Brunssum gemeentebladnummer2023/32;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.16 mei 2023, afdeling Maatschappelijke ontwikkeling ;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de uitkomsten van het onderzoek van ISD BOL naar het verhogen van de inkomensgrenzen inzake toezegging 81 (Verhoging inkomensgrens voor energietoeslag 2023) en 73 (Ruimhartiger minimabeleid) van 1 november 2022
2. De inkomensgrenzen behorende bij het minimabeleid voor Bijzondere Bijstand en participatie te handhaven
3. Kennisnemen van het besluit van B&W d.d. 12 juni jl. om huishoudens met een inkomen tot 120% (van het bijbehorende bijstandsniveau) onder geldende voorwaarden energietoeslag 2023 te verstrekken ad.€ 1.300 met de peildatum 1 januari 2023, deze zo mogelijk ambtshalve uit te betalen en de uitvoering wederom te beleggen bij ISD BOL
4. Kinderen, tot 18 jaar, uit minimahuishoudens met een inkomen tot 130% van het geldende bijstandsniveau een zomer- en winterkledingpakket beschikbaar te stellen en daarvoor structureel extra budget bij te ramen ad.
   € 100.000,00, via de begroting 2024
5. Hiermee te starten in 2023 met het winterkledingpakket vanaf september en dit in 2023 te dekken uit het beschikbare budget Armoede (630003/438103)
6. In te stemmen met de afhandeling van toezeggingen 81, 73(2022) en 24(2023), op basis van dit voorstel
7. Kennisnemen van het besluit van B&W dat de dierenvoedselbank blijvend ondersteund wordt door doorverwijzing via de ketenpartners armoede schuldhulpverlening en met de gebruikelijke communicatieactiviteiten en daarmee toezegging 67 af te handelen.
8. Het Noodfonds Minima structureel op te hogen met €25.000, in 2023 via het crisis- en herstelfonds en meerjarig via de begroting 2024 en verder, om maatwerk te kunnen bieden aan meer burgers met een acuut (financieel) probleem en de uitvoering bij CMWW te handhaven
9. Kennisnemen van het onderzoek naar gratis OV en het besluit van het college d.d.12 juni dit niet aan te bieden in het kader van het minimabeleid

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 11 juli 2023,

De Raad vernoemd,

Voorzitter Griffier